

Alemanya s'implica en el 'cas Timoixenko'

L'ex-primera ministra Lúlia Timoixenko, jutjada per abús de poder.

El proper mes de maig es farà públic el veredict del judici contra Lúlia Timoixenko per abús de poder. El govern alemany insisteix que Kíev alliberi l'ex-primera ministra, perquè si no no hi pot haver cap progrés en les relacions entre la Unió Europea i Ucraïna. Però un possible acord per a permetre que Timoixenko rebi tractament mèdic a Alemanya podria ser un altre truc del president Ianukòvitx.

El silenci envolta l'edifici del carrer Turovskaia 13 de Kíev. La casa de color ocre amb un edifici d'oficines adjunt és al vell barri de Podol, no gaire lluny de la riba del riu Dnièper. No hi ha cap senyal ni cap placa, però hi ha càmeres de seguretat a cada cantonada, i així el personal de seguretat pot controlar tot allò que passa al carrer.

Al carrer Turovskaia 13 hi ha la seu del Batkivxtina, és a dir, el partit Pà-

tria, que fa més de set anys que va proclamar la Revolució Taronja a Ucraïna.

Tot i que des de fora la seu del carrer Turovskaia sembli tranquil·la, dins l'edifici hi ha una gran agitació, especialment avui. Han rebut notícies des d'Itàlia que han arrestat Arsen Avakov a Frosinone, un poble no gaire lluny de Roma. Avakov havia estat el governador de la regió de Kharkiv, a l'est d'Ucraïna, i el dirigent de la bran-

ca regional de Pàtria. Ara, a través de la Interpol, Ucraïna ha emès una ordre d'arrest per un suposat abús de poder.

Un comitè especial es troba a la seu del partit. Serguei Vlassenko, membre del parlament i l'advocat més important del partit, té fins al vespre per a trobar un representant legal que freni l'extradició d'Avakov.

L'ordre d'arrest és l'intent més recent del president ucraïnès de silenciar

Batkivxtxina. Uns quants ex-ministres estan detinguts i alguns altres han marxat del país. No obstant això, el president, Víktor Ianukòvitx, no es rendeix. Eliminar l'oposició, la gent que l'any 2004, amb la Revolució Taronja, va evitar que arribés al poder, s'ha convertit en la seva obsessió.

Entre reixes. Però no l'ha assolit ja, el seu objectiu? Fins i tot el seu pitjor enemic és entre reixes: Iúlia Timoixenko, 51 anys, ex-primera ministra i presidenta de Pàtria, compleix una condemna de set anys al centre penitenciari de dones de Katxanovka. També la van declarar culpable d'abús de poder.

Timoixenko, que només fa metre seixanta –però, amb admiració, fins i tot els seus adversaris l'anomenen “l'únic home en la política ucraïnesa”–, continua fent nosa a Ianukòvitx. Per culpa d'ella, la Unió Europea va suspendre el primer acord d'associació d'Ucraïna. El Consell Europeu exigeix que l'alliberin i el govern alemany també pressiona Ianukòvitx. Aquest és el bàndol dels indignats, d'aquells que pensen que el despotisme i la irresponsabilitat política han assolit un nivell intolerable en el país de Ianukòvitx.

L'altre bàndol és el dels polítics pragmàtics. Inclou els qui adverteixen del perill de lligar el país més gran de l'Europa de l'Est amb el destí d'una sola dona. I una dona, a més, que no és cap dissident sinó més aviat la versió femenina de l'oligarca rus empresonat Mikhaïl Khodorkovski. Com ell, Timoixenko també va fer molts diners amb mitjans qüestionables.

De moment, el bàndol dels indignats s'imposa. El president ucraïnès Ianukòvitx es troba més aïllat que qualsevol altre president d'una nació del continent. “Tothom canvia de vorera si el veu passar”, diu un polític de Brussel·les que prefereix no ser identificat. Un ex-ambaixador de Kíev està convençut que “el cas de Iúlia és com una soga al voltant del coll de Ianukòvitx”.

“Ianukòvitx vol matar Timoixenko”. Serguei Vlassenko també és l'advocat de Timoixenko i justament l'havia visitada el dia abans. L'home, de 45 anys, és nerviós i té dificultats per estar-se quiet. Ara ja fa mesos que

té el mateix horari setmanal. El dilluns, el dimecres i algun divendres, agafa un vol de matí cap a Katxanovka i torna a les 6 del vespre cap a Kíev.

Em trobo amb la senyora Timoixenko a les 10.30, diu Vlassenko. “Ens és permès d'anar a una petita sala enfront de la seva cel·la, on només hi ha un llit de ferro i una cadira. Ella jeu al llit i jo m'assec enfront seu. No és pot alçar per culpa de l'hèrnia discal.” Passen dues hores i mitja revisant documents, dinen i continuen revisant documents tres hores més fins al vespre, fins que Vlassenko se'n va a les 17.

La conversa acostuma a girar entorn de les noves accions legals que el fiscal vol prendre contra Timoixenko el 19 d'abril. Aquesta vegada l'acusaran d'evasió d'impostos i de malversació de fons públics durant els anys 90, quan era la presidenta de Sistemes Units d'Energia, una antiga empresa de gas natural ucraïnesa.

Els documents, en 72 volums, ja són a punt. Els observadors assumeixen que el veredict s'anunciarà precisament quan el tribunal d'apel·lació emeti el veredict final sobre el primer cas. En aquell judici, es va acusar l'ex-primera ministra d'abús de poder per l'acord de gas entre Rússia i Ucraïna el gener del 2009. El veredict s'espera que arribarà a mitjan maig. La programació dels esdeveniments vol assegurar que Timoixenko no abandoni la presó sota cap circumstància.

“Ianukòvitx vol matar Timoixenko” diu Vlassenko.

“Del negre en diuen blanc, i del blanc, negre.”

Però és possible matar una dona que occident es mira tan de prop?

“Té prou informació per a sospitar que això és possible”, repeteix el seu advocat, “i és per això que es nega a rebre tractament a la presó”. Al cap i a la fi, afegeix, també van provar d'enverinar el seu antic aliat més proper, Víktor Iúxenko, que se'n va sortir i es va convertir en president. Timoixenko no rep tractament d'ençà que va entrar a la presó, al novembre. El seu problema de columna ha empitjorat, de manera que les possibilitats d'un tractament efectiu cada vegada són més minses.

Vlassenko pica el document que té al davant amb els dits. És una avaluació

del professor Karl Max Einhäupl, cap de l'hospital Charité de Berlín, que va poder examinar Timoixenko durant cinc hores un vespre de febrer. Cal un “tractament immediat de la pacient”, escriu Einhäupl al document de dotze pàgines.

Els informes dels mitjans ucraïnesos que diuen que l'autoritat penitenciària de Kíev ha indicat la voluntat de suavitzar la seva actitud són “una ximpleria”, diu Vlassenko. El representant del fiscal general va ser a Europa la setmana passada, afegeix, i va dir que Timoixenko ni tan sols està malalta. “Del negre en diuen blanc, i del blanc, negre”, diu l'advocat. “També m'obstaculitzen tant com poden. No fa gaire em van impedir que accedís de nou a la presó després de dinar, i de cop i volta volien veure el meu diploma de dret, l'original”. Es treu l'iPhone de la butxaca i reproduïx l'enregistrament de l'escena.

Sí, diu Vlassenko, la seva client vol que la tractin a l'hospital Charité de Berlín, però no vol “fugir del país”. Dit d'una altra manera, no demanaràasil.

Una Joana d'Arc ucraïnesa. Els polítics d'Europa occidental durant molt de temps havien pensat que l'orgullosa Timoixenko havia assaborit el seu arrest i el consegüent judici com un esdeveniment de relacions públiques, que li va permetre de presentar-se a les compareixences davant del tribunal com una Joana d'Arc ucraïnesa. També havien cregut que Ianukòvitx era controlat pels oligarques, que odiaven profundament l'ex-primera ministra, que els darrers anys els havia privats d'alguns dels seus avantatges.

Ara, però, sembla que les coses han canviat. Timoixenko ha reconegut com n'és de seriosa, la seva situació, afirma un diplomàtic de Kíev. Però Ianukòvitx, afegeix el diplomàtic, està decidit a eliminar la seva rival més temible. Després de dos anys a la presidència, la seva popularitat i la del seu partit han minvat dràsticament. D'acord amb una enquesta recent, l'índex de valoració del president ha baixat fins a només el 13%.

Ianukòvitx, que de jove va estar a la presó per robatori i agressió i mai no ha estat considerat una persona gaire brillant, no ha assolit cap èxit. Ha

conduït els deutes d'Ucraïna fins a un nivell perillós, ha fallat a l'hora de trobar l'acostament adequat per a tractar amb Rússia i ha espantat els inversors. Ianukòvitx mena Ucraïna "de cap a la paret", segons un assessor occidental de l'ex-president Iúxenko.

Mai no ha causat bona impressió amb relació al cas *Timoixenko*, embolicant-s'hi cada vegada més amb presumibles trucs, frauds i mentides. Ara, molta gent ja ha experimentat de primera mà qui és Ianukòvitx i com és el seu aparell de l'estat.

El tracte de l'hospital, només un nou truc? Karl Max Einhäupl, de l'hospital Charité, és un home afable però reservat, i es pren molt seriosament la confidencialitat entre doctor i pacient. Recorda les hores desagradables que es va haver de passar discutint amb l'oficina del fiscal i amb l'administració penitenciària a Katxanovka i a Kíev fins i tot abans de poder veure la seva pacient.

Per una altra banda, Ingo Lange, el director de la branca de la Fundació Konrad Adenauer a Kíev, associada amb la Unió Demòcrata-cristiana d'Alemanya, de centre-dreta, va ser testimoni de la promesa que Ianukòvitx va fer al líder del Partit Popular Europeu al Parlament Europeu que el seu grup parlamentari pretenia esmenar l'article 365 del codi penal ucraïnès, una promesa que repetí a Angela Merkel. Aquest vague article criminalitza l'acte d'"excedir-se en la autoritat" dels polítics. Es va fer servir per a empresonar Timoixenko per un acord de gas natural amb Rússia que era negatiu per a Ucraïna, tot i que la primera ministra d'aleshores no va tenir alternativa durant la crisi de gas de l'hivern del 2009. Però aquesta promesa del president a Merkel va ser debatuda. El seu partit va rebutjar l'esmena a mitjan novembre.

Ianukòvitx insisteix constantment que tot s'ha de fer d'acord amb la llei. Però funcionaris del govern a Berlín recorden amb estupor el comentari de Ianukòvitx que Timoixenko només hauria d'afluixar 300 milions de dòlars per a sortir de la presó.

La poca confiança de Ianukòvitx és el motiu pel qual a la cancelleria hi preval l'escepticisme. El mateix es-

El cas *Timoixenko* separa Ucraïna i Alemanya.

cepticisme s'aplica també a la solució que l'assessor de política exterior de Merkel, Christoph Heusgen, va negociar amb Serguei Liòvotxkin, cap de gabinet de Ianukòvitx, que es permetria a Timoixenko viatjar per a tractar-se a Alemanya "per raons humanitàries". Això podria ser un nou truc del president perquè semblava que canviava d'actitud, simplement per a salvar el proper campionat d'Europa de futbol, que Ucraïna acollirà juntament amb Polònia.

Difícil de demostrar. "És impossible de pensar que simplement canviarem les nostres lleis per a alliberar Timoixenko", diu Inna Bogoslovskaja, indignada. "Aleshores sí que realment tindríem la reputació de ser una república bananera."

Bogoslovskaja, advocada, és com la imatge invertida de Timoixenko. Com Timoixenko, també té 51 anys, és atractiva i morena, com l'ex-primera ministra abans no comencés a tenyir-se els cabells. Pel que fa la política, però, és a l'altre costat de la barricada. Bogoslovskaja encapçala la comissió parlamentària que va revelar les circumstàncies del tracte de gas que Timoixenko havia signat. També és la veu del partit de Ianukòvitx quan vol escampar rumors sobre Timoixenko.

L'acord de deu anys amb Rússia ens discrimina, afirma. "Ara paguem a Moscou 1.200 milions de dòlars cada mes per gas, en comptes dels 400 milions d'abans." Veu el tracte com un possible indicatiu de traïció. Però és difícil de demostrar la traïció, admet, perquè Timoixenko va actuar sense que el govern ho sabés.

Aleshores treu uns quants documents d'una carpeta per a demostrar una afirmació encara més explosiva: Timoixenko, durant la seva època d'em-

presària, va acumular deutes amb el Ministeri de Defensa rus i després els va transferir al govern ucraïnès. L'ex-primera ministra depenia de Moscou i es va veure obligada a acceptar el tracte sobre el gas en una trobada nocturna amb el líder rus Vladímir Putin. Això no s'esmenta en el veredict del jurat.

Bogoslovskaja no afirma directament que Timoixenko fos una agent del servei d'intel·ligència rus durant els anys 90, però això es dona per sabut al partit de Ianukòvitx. "Si perdonàvem aquesta dona per haver acumulat pèrdues de milers de milions seria un disbarat. És una delinqüent", diu la seva rival, i afegeix unes preguntes que semblen amenaces: "Voleu que ens acostem de nou a Moscou? Voleu un nou imperi rus?" La Unió Europea, afegeix, ha de decidir si vol continuar lligant les seves relacions amb Ucraïna al destí de Timoixenko.

Un estatus com el de Suïssa.

"A Ucraïna tothom sap a què juguen, amb Timoixenko", diu l'editor en cap d'un diari de Kíev. L'astut Ianukòvitx, afegeix, vol els avantatges de cooperar amb Europa fins i tot mentre privatitza el país. També decideix a qui condemnar, per què i a qui indultar, mentre el seu fill Oleksandr, banquer, s'encarrega dels afers personals més importants. Si cal, Ianukòvitx se'n sortirà sense Europa. Perquè el que realment li importa és el poder. Timoixenko farà tanta nosa a Kíev com a Berlín.

Cadascú pot dir el que vulgui sobre l'ex-primera ministra, i podria ser desafortunat que la seva situació es convertís en el centre de la política occidental a Ucraïna. Però fins i tot si aquest no és el cas, apareix un nou obstacle.

Si els defensors de l'associació amb Europa s'imposen –i actualment són majoria–, Ucraïna passarà a tenir un estatus similar al de Suïssa. Aleshores fins i tot el dictador bielorús Aleksandr Lukaixenko no tindrà motius per a haver de democratitzar el seu país. Per això és tan sorprenent que els alemanys siguin els únics que es vulguin implicar seriosament en el cas *Timoixenko*.

Christian Neef
© *Der Spiegel*

Traducció de Paula Arnas Antolín